

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

'Krščanski socialisti', Quadragesimo anno in Jugoslovanska strokovna zveza

Današnji Slovenci so veliki mojstri besede. Ko gre za življenje tisočev in tisočev, se mi prepričamo za besede: ali je izraz »krščanski socialist« naravnost krivoverski, ali samo sumljiv, ali pa vsaj neprimeren. Abecedna vojska se ponavlja! Kdor stvar trezno premisli, se mu mora zdeti čudno, zakaj neki bi moral biti tak izraz za kristjana sumljiv, kajti kadar kristjan rešuje socialno vprašanje, takrat bosta za to delo izraza »krščanski« in »socialen« vedno neizogibno združena; enako se na stvari nič ne izpremeni, ako to izrazimo v obliki samostalnika: krščanski socialist. Tem bolj pa je to čudno, ako pomislimo, da gre pri tem vsem katolikom, ki rešujejo socialno vprašanje na podlagi istih verskih in moralnih načel, stvarno za iste cilje; čemu torej spor za besedo? O, da! Spor med posameznimi strujami in gibanji med katoličani sicer ni načelen, tam smo si edini, a spor in razlike so v metodi. Ta je po nekod mnogo radikalnejša, ker si ne zapirajo oči pred kričnimi dejstvi, ki vpijejo po temeljiti rešitvi, ker priznavajo napake katoličanov, nad katerimi se pritožuje tudi papež v okrožnici Quadragesimo anno, ker hočejo nov družabni red, ker hočejo delavsko gibanje popolnoma neodvisno od vsake politične stranke, vse to v okviru krščanskih načel. Tako delajo socialno usmerjeni katoličani n. pr. v Franciji in v Belgiji in drugod, tako smo delali in hočemo delati tudi mi okoli JSZ-e. In kakor se je dosedaj godilo vsem resnejšim katoliškim socialnim gibanjem, da so jih razni prenapetosti preganjali in jim očitali, da so komunisti in socialisti, skratka, da so protikatoliški, tako se godi tudi nam. Tako se je godilo resno socialno usmerjenim katoliškim gibanjem skoraj povsod po vsem svetu, tako se je n. pr. godilo še vse do zadnjih let celo samemu žosizmu, ki ga je vendar sam sv. oče osebno obsipal s tako jasnimi priznanji in pohvalami. Marsikaj se nekaterim zdi danes socialistično, kar se bo polagoma izkazalo kot pristno krščansko. Tako je rekel že znani borec za krščansko socialno obnovo, škof in kardinal Mermillod: »Kolik napredek že zdaj opazujem! Ko sem l. 1860. vrgel prve klice alarma na prižnici sv. Klotilde v Parizu, nisem bil oni večer drugega vreden, kakor da me vržejo s prižnice. Obdolžili so me, da sem »socialist«. Pa jim vendar nisem

nič drugega povedal nego nekaj najnavadnejših krščanskih resnic! Slično se je pritoževal La Tour du Pin papežu Leonu XIII., češ da ga zaradi njegovega dela obtožujejo socializma, pa ga je papež prekinil, »Nikakor ne, to ni socializem. To je krščanstvo. Vaši nasprotniki niti ne slutijo ne, kakšne so osnove krščanskega socialnega reda.«

Sv. Cerkev ni od Boga postavljena za to, da skrbi za tostransko človekovo življenje, ampak za to, da vodi ljudi k Bogu, zato tudi kot taka nikoli ne daje navodil, kako se naj socialno vprašanje uredi v praksi, to je naloga države, raznih ustanov in vseh ljudi. »Cerkev ni sicer nikoli podala kekega podrobno izdelanega tehničnega načrta za gospodarsko-socialno delo, ker to ni njena naloga, podala pa je poglavitne obrise in smernice, ki jih je kajpada mogoče uporabiti na razne načine, primerne časom, krajem in narodom...«, tako pravi papeževa okrožnica »Divini Redemptoris«. Zato Cerkev tudi v svojih okrožnicah o socialnem vprašanju daje predvsem le splošna krščan-

ska socialna načela, zato tudi te okrožnice dopuščajo široko razlago, kadar gre za praktično rešitev vprašanja, n. pr. razmerja med delom in kapitalom. V posameznih točkah socialnega vprašanja imajo torej katoličani lahko različna mnenja, ne da bi bili zaradi tega slabši katoličani. Odločiti v posameznih primerih, ali je kakšno gibanje med katoličani v skladu s katoliškim naukom ali ne, ima pravico edinole sv. oče in škofje, nikoli pa ne kak neznan pisec v dnevnem časopisu. Zato je krivično, če kdo taka katoliška gibanja obtožuje neposlušnosti Cerkvi in celo komunizma samo zaradi izraza »krščanski socialist«. Vprašali smo domače in tuje teologe in splošno mnenje je, da v papeški okrožnici ni obsojen izraz sam, ampak oni protislovni poizkus, združiti krščansko prepričanje s pravim »socializmom«, ki je materialističen. V smislu papeževe okrožnice je torej protislovno hoteti biti socialist, t. j. tajiti Boga in neumrljivost duše, skušati po materialističnem nazoru urediti človeško družbo — in isto-

časno hoteti ostati dober kristjan. O izrazu »krščanski socialist« za posamezna katoliška gibanja se še Cerkev službeno ni izrekla. To je povsem razumljivo, kajti edini odgovor na socialistično zmoto in na kapitalistični liberalizem je delo v duhu krščanske socialnosti, ali če hočete »krščanskega socializma«. Zato smo v tem prvotnem jezikovnem pomenu rabili pogosto ta izraz tudi mi. Ker pa ta izraz svoj prvotno jezikovni pomen vedno bolj izgublja in se vedno bolj zozuje na pojem izključno materialističnega socializma, zato je vedno bolj dvoumen in nejasen. Mi se zato prav nič ne bi čudili, ako bi Cerkev kdaj videla v tej nejasnosti dovolj razloga, da v prihodnje prepove rabo tega izraza. Takrat bi bili njeni razlogi tudi naši razlogi. Mi smo v tej izjavi prostodušni, ker izjavljamo ponovno, da nam ne gre za besede in abecedno borbo, ampak za resnično zboljšanje socialnega stanja širokih množic na podlagi krščanskih načel. Tistim katoliškim krogom, ki nas zaradi tega izraza napadajo, pa odgovorjamo z besedami katoliškega duhovnika Jacquesa Leclercja, profesorja na univerzi v Louvainu: »Če jim govorim o enciklikah, se mi zdi, da jih nihče ni bral. Če jim navajam iz njih odlomke, ne da bi povedal, odkod jih jemljem, mi razburjeno odgovorijo, da je to boljše izvešje. Ko jim odgovorjam, da so to izvlečki iz okrožnic, pravijo, da jih svojevoljno razlagam... Okrožnica proti brezbožnemu komunizmu nam je pred kratkim dala premisleka vreden primer. Večina katolikov, ki pripadajo posedujočim plastem, je videla v njej le eno stvar, obsodbo komunizma in izjavo, da je vsako sodelovanje katolikov s komunisti nemogoče. Nato so se najgorečnejši med njimi vrgli v protikomunistični boj, ki je obstojal v tem, da so zbirali dobre katolike v dobro zakurjenih dvoranih, kjer so poslušali divje govore o komunistični nevarnosti in potrebnosti boja proti komunizmu... Tako so dosegli, da je postala komunistična nevarnost fiksna ideja pri mnogih mirnih ljudeh, ki niso nikdar prišli v izkušnjo, da bi se pridružili komunizmu. Ničesar pa niso storili, da bi postal komunizem manj nevaren.« (Po dnevniku L'avant-garde.) Vir sumničenj in napadov torej ni verska gorečnost, ampak politika žepov in strank.

Krščanstvo v dejanju

(»Naša moč« 28. januarja 1922.)

»Kršč. socializem pomeni prehod iz krščanske socialne teorije v prakso. Kdor je resnično kristjan, mora biti za slednje, on mora hoteti dejanje!« (Dr. Andrej Gosar: Cilji in pota krščanskega socializma. Socialna misel, št. 1.)

Krščanstvo ne postavlja nobenega brezpogojno, oziroma večno veljavnega družabnega reda, pač pa daje za vsak čas in vsake razmere določne načelne smeri tudi za ureditev gospodarskega reda, da kolikor mogoče odgovarja idealu božjega kraljestva na zemlji.

Krščanstvo ni le čustvo, ki mu zadovoljiš, ako vestno opravljaš svoje verske dolžnosti, krščanstvo je živitvoren činitelj, ki nalaga posamezniku nujne dolžnosti v vsem javnem in socialnem življenju. Le če razumemo krščanstvo tako, bomo našli v vseh težkih socialnih krizah v njem ono silo, ki zamore ozdraviti tudi te.

V dobi, ko je izkoriščanje po kapitalu doseglo neznosno višino krivice, mora krščanstvo roditi iz sebe razmeram odgovarjajoč socialni nazor.

Poudarjanje načela krščanske ljubezni in pravice ne zadošča; krščanska ljubezen in pravica stavljata kakor do posameznika tako do cele družbe določne zahteve, ki jih zapopadamo v krščanskem socializmu.

Krščanski socializem je v danih razmerah udejstvenje krščanskih načel. To udejstvenje pa mora hoteti vsak kristjan in se ga ne sme strašiti, tudi če gre proti njegovim materialnim koristim.

Liberalna miselnost je zastupila tudi krščanske vrste v toliki meri, da se mnogi kristjani od liberalnih materialistov razlikujejo le po besedah, po dejanjih pa čisto nič več.

S tem večjo vero pa išče delovno ljudstvo svojo rešitev v krščanskih načelih v odločni volji, da se izlijejo v — dejanja.

Tako je krščansko delavstvo, ki se združuje v »Jugoslovanski strokovni zvezi«, mislilo pred šestnajstimi leti. Kljub vsem podtikanjem smo ostali istega nazora tudi danes, ko hočemo in zahtevamo še v mnogo večji meri, da se vse naše krščanstvo prelije v resnična dejanja! Dobro namreč vemo, da je mogoče resnično aktivnost krščanstva soditi le po dejanjih in ne samo po besedah!

Zaveden delavec vloga denar pri Prvi delavski hranilnici in posojilnici. Svoji k svojim.

Vrednota

Silno čudno je, da se človek tako rad mudi ob najbolj skrivnostnih globinah, ki ga zamikajo včasih k najbolj blaznim ali pa v popolno duhovnost odmaknjenim dejanjem. Včasih iščemo, ne vem iz kakšnega razloga in po načelih katere logike, naravnost z naslodo najbolj uboge, slabe in človeške revščine polna dejanja in početja. Naravnost s peklensko naslodo nato obdelujemo in zavijamo svoja »senzacionalna odkritja« in kujemo ob njih svoje železo. In s tem se počasi odkriva najbolj tragična podoba človeka, ki je iztrgal iz sebe svojo pravo in resnično podobo in dovolil, da je zmaga v njem žival, ki podivja in v svoji podivjanosti razdira in ruši brez ozira na okolico in sočloveka.

Prav za prav se mi zdi to naše človeško življenje, reševanje enačbe z dvema neznankama, od katerih je verjetnost, da se neznanka »x«, ki vsebuje vse gonske strasti in podivjanost človeka, bolj pogosto pojavi in nastopi z vso svojo razrvanostjo in nesmiselno podivjanostjo, kakor ona druga neznanka »y«, ki zaznamuje duha in njegovo hotenje po urejenosti, vesplošni človečnosti in delu.

Da, tukaj se začena tragika človeka in njegovega početja. Tu, pri delu in razdiranju! Prav za prav vsi prav dobro vemo, da nam lebdi pred očmi ideal — delo, pa vendar ne pomaga v največ slučajih prav nič ta ideal, kajti strast razdira vse, kar se nam stavi na pot, je močnejša in silnejša v nas. In vendar moramo imeti pred seboj prav zaradi tega in zaradi svojega krščanstva podobo človeka v vsej polnosti njegove vsebine, saj se ob njem realizira prav za prav vse naše hotenje in ves naš nazor. Zapisal sem že nekoč, da je vprašanje človeka, prav za prav vprašanje krščanstva in Kristusove podobe v nas. In ker smo v prvi vrsti in prvenstveno kristjani, moramo biti nujno to vprašanje bistveno zvezano z vsem našim delom in udejstvovanjem. Motriti moramo človeka iz vidika krščanstva in mu prav zaradi te nujnosti dajati mesto, ki mu v luči krščanskega svetovnega nazora pač ni tako nizko postavljeno, pa tudi v sebi moramo lik človeka in z njim lik kristjana udejstviti in uresničiti.

Prav zato nujno odklanjamo vse tujje vplive v tej smeri. Vemo, da je zelo blizu temu našemu nazoru o človeku in njegovi vrednoti drugi nazor, ki mu človek ni več kakor gola številka v masi in je njegova vrednost in vsebina določena s svetovnonazorsko, politično ali celo socialno in kulturno pripadnostjo. To je mit »pravovernosti«, ki je mesto duha postavila na oltar osebo, gibanje, stranko. In tu se pridružuje tragiki človeka še njegova nelogičnost. Kajti z vsem svojim delom in počenjanjem se postavlja ob takšnem gledanju človeka sam proti sebi in tepta vse tisto, kar je v njem postavljeno za vrednoto! Takšno pojmovanje in takšen odnos do samega sebe in s tem tudi do človeka, pa ni več niti krščansko, niti človečnostno, pa tudi kulturno ne več!

Tu se prav za prav tudi določa razmerje človeka in človeške družbe do dela in njegovih vrednot. Nam ostaja delo ideal in obenem dolžnost. Prehajamo mirno preko vseh očitaj, ker vemo, da smo dolžni prav v tem času, ko je program velike večine razdiranje, delati v dvakratni meri in z delom dokazati, da ni mogoče v prostoru zdravega razuma zamenjati dela za nekaj, kar je antipodno in v diametralnem nasprotju z njim — za slepo in nesmiselno razdiranje. Mi hočemo tudi danes, ko mnogi v to dvomijo, graditi dalje, kajti dobro vemo, da je pred nami življenje, da so pred nami mnogi, ki jim bomo morali dajati odgovor za vsak svoj korak in vsako uro svojega časa, vemo, da je pred nami mladina, ki bo od nas prevzemala našo doto tam, kjer jo bomo pustili. In tudi to vemo, da ji ne smemo in ne moremo izročiti nezoranega polja, da ji ne moremo pustiti in predati podrtij in ruševin, kakor smo jih mi sprejeli.

Danes, ko se zdi pripovedka, poudarjati vrednote in v njih celo trdno verjeti, poudarjamo z vso odločnostjo, da imamo pred seboj po vsem tem, kar smo doživeli v zadnjem času, vendarle trdno vrednoto — človeka — v katero zaupamo in ki je nam ne more vzeti noben napor in nobena katastrofa!

Aleš M.

Pridobi svojega trgovca, da bo oglaševal predvsem v tvojem listu »Delavski pravici«!

Delavska zavarovanje

Dajatve ob porodu

Do porodnih podpor imajo pravico samo zavarovani člani in zakoniti ali nezakoniti žena zavarovanega člana pod temi pogoji:

I. Članice, ki so bile same zavarovane: a) nepretrgoma pred porodom najmanj 90 dni, ali b) v zadnjem letu pred zadnjim vstopom v delo najmanj 6 mesecev, imajo pravico do tehle dajatev:

1. do brezplačne babiške pomoči za 9 dni;

2. do brezplačnih zdravil, obvezilnega materiala in zdravniške pomoči ob primeru obolenja, povzročenega pri porodu, za največ 26 tednov;

3. namesto zdravil ali babiice do 14 dnevnega zdravljenja v bolnišnici ali porodnišnici pri normalnem porodu, pri kompliciranem porodu pa do ozdravljenja, vendar ne več kot do 26 oziroma 52 tednov, če članica izpolnjuje še pogoje za podaljšanje podpirne dobe.

II. Članice, ki so bile zavarovane: a) v zadnjem letu, šteto od dneva poroda nazaj, najmanj 300 dni, ali b) v zadnjih dveh letih, šteto od dneva poroda nazaj, najmanj 540 dni, imajo pravico do vseh podpor, naštetih zgoraj pod točko 1, 2 in 3, poleg tega pa še:

1. Do porodnine za 6 tednov (42) dni pred in 6 tednov po porodu v višini $\frac{3}{4}$ zavarovanega zaslužka. Pravica do predporodnine in poporodnine pripada za čas 6 tednov pred in 6 tednov po porodu za tisti čas, v katerem članica ni delala v zavarovanju zavezanem delu za zaslužek. Dokler torej članica dela za zaslužek v zavarovanju zavezanem delu, nima pravice niti do predporodnine niti do poporodnine. Kadar pa članica zapusti delo zaradi nosečnosti zaradi pomote v času nosečnosti

več kot 6 tednov pred porodom, tedaj ji za čas nad 6 tednov pripada hranarina.

2. Do prispevka za opremo vsakega živega novorojenčka v enkratnem iznosu 150 din ne glede na višino plače.

3. Podpore za hrano deteta po 4 din na dan za 12 tednov po prenehanju porodnice. Urad lahko to podporo ustavi vsak čas tisti članici, ki ne prinese otroka k zdravniku na pregled ali se sicer ne ravna po zdravniških navodilih.

III. Žene zavarovanih članov, če so bili njihovi možje zavarovani: a) v zadnjem letu, šteto od dneva poroda, najmanj 300 dni, ali b) v zadnjih dveh letih, šteto od dneva poroda, najmanj 540 dni, imajo pravico do teh podpor:

1. do brezplačne babiške pomoči za 9 dni;

2. do brezplačnih zdravil, obvezilnega materiala in zdravniške pomoči;

3. do enkratnega prispevka za opremo vsakega novorojenčka v znesku 150 din ne glede na višino zaslužka, po katerem je bil mož zavarovan.

Po smrti moža dobe žene zavarovanih članov iste podpore, kot so našete pod točko III, če so izpolnjeni še tile pogoji:

a) če žena rodi v roku 5 mesecev po smrti zavarovanega moža, in

b) če si je zavarovani mož do dneva smrti pridobil v enem letu 300 dni ali v dveh letih 540 dni zavarovanega članstva.

V članstvo se šteje vsa zavarovalna doba in čas 2 mesecev pred porodom, ko zavarovanci zaradi prepovedi po zakonu o zaščiti delavcev niso smeli delati, ter tiste dneve, v katerih zavarovanci zaradi bolezni niso smeli opravljati službe in so zaradi nesposobnosti dobivali hranarino.

Nedotakljivost bolezenskih podpor in nezgodnih rent

Podpore, ki pripadajo zavarovanemu članu ali svojci zaradi bolezni, so nedotakljive; izplačati se morajo le upravičenemu članu. Nedopustno je, da bi urad ali tretja oseba (n. pr. upnik člana) povzročila zaplenitev ali zastavitvev podpor. Tudi je nedopustno zakonite podpore zaseči za kako drugo terjatev. Vse tozadevne pogodbe so pravno neveljavne.

Le v enem primeru dopušča zakon, da se zakonita podpora ne plača članu, pač pa tretji osebi. To je v primeru, če zavarovani član za čas bolezni dobiva pri svojem delodajalcu stanovanje in popolno oskrbo. V tem primeru se sme denarna podpora namesto zavarovanemu članu izplačati delodajalcu. To pa samo s pristankom zavarovanega člana.

V primeru, da ima član pravico do

dvojne hranarine, se sme ena hranarina izplačati naravnost zdravniku, ki ga je zdravil, in pa za zdravlila lekarni, drugi del pa se mora brezpogojno izplačati naravnost članu.

Nezgodna renta se ne sme odstopiti drugemu, se ne sme zastaviti, niti ne zarubiti in tudi ne kompenzirati, to je zamenjati s kakim drugim ponesrečenecim dolgom. Izjeme so le v tistih primerih, kjer je ponesrečenec po zakonu dolžan s svojimi dohodki vzdrževati sorodnika. Tu imajo sorodniki pravico, da zasežejo rento, ako bi jih ponesrečenec zapustil in prenehal vzdrževati. Ako bi ponesrečenec bodisi z delodajalcem, bodisi z drugo osebo sklenil tako pogodbo, s katero se odreka delno ali v celoti nezgodni renti, ki mu po zakonu pripada, je taka pogodba brez vsake pravne veljave.

Odpravnina ponesrečencu in vdovi

Zakon omogočuje, da se poškodovanemu rentniku namesto mesečnih rent izplača enkratna odpravnina; toda glavni pogoj je, da trajna delanezmožnost ne presega 20%. Pri višji delanezmožnosti se odpravnina ne sme priznati in tudi ne, dokler renta ni trajna, ker se začasna renta še vedno spreminja.

Odpravnina se izračuna po posebnem ključu, ki se določi po višini odstotka in pa po verjetni dobi, katero bo predvidoma rentnik še živel.

Kdor hoče dobiti odpravnino, mora vložiti posebno prošnjo. Prošnji mora priložiti izjavo pristojne občine, s katero občina na izplačilo odpravnine

pristane. Kdor je dobil odpravnino, izgubi vse nadaljnje pravice iz naslova nezgodnega zavarovanja, tudi če bi se mu stanje pozneje poslabšalo. Ponesrečenec nima pravice zahtevati odpravnine. O prošnji prosto odloča Sužor in more prošnji ugoditi ali pa tudi ne; pritožbe ni.

Žena, ki uživa posmrtno rento, uživa isto do svoje smrti ali do zopetne mojitve. V primeru, da se žena ponovno omoži, se ji renta ustavi in namesto nje izplača odpravnina, in sicer v višini enoletnega zavarovanega zaslužka umrlega moža. Priložiti mora poročni list.

Kdaj se renta ustavi?

Zakon predvideva sledeče primere, v katerih se že priznana renta ustavi:

1. Če je rentnik obsojen na zapor preko enega meseca ali je oddan v poboljševalnico. Takrat se renta ustavi do dneva, ko pride iz zapora ali iz poboljševalnice. Vendar pa imajo v tem primeru sorodniki, katerim zakon priznava rento za primer, ako bi se rentnik smrtno ponesrečil, pravico do podpore, katera znaša toliko, kolikor bi znašala v primeru smrtne nezgode takega zavarovanca.

2. Če odide rentnik v zamejstvo. V tem primeru se renta ustavi do dneva vrnitve. Če se pa vrne v teku treh

mesecev, se mu naknadno izplačajo vsi zapadli rentni obroki.

3. Če se naknadno ugotovi, da je bila renta priznana na podlagi zmote v dejanskih okoliščinah. Ta primer zlasti nastopi, ko je prizadeta oseba dala uradu napačne podatke in je s temi napačnimi podatki dosegla rento.

Ni lepšega darila za god ali poroko tovariša ali tovarišice, kot lepa knjiga. Pišite takoj »Delavski založbi« v Ljubljani, da vam pošlje prospekt in cenik knjig, ki jih ima še v zalogi. — Celo zbirko lahko dobite tudi na obroke.

Stranke in delavstvo

Z nastopom demokracije ter rastočo industrializacijo, ki je dala vedno večje množice delavstva ter nameščenstva, je postalo zelo pereče vprašanje zastopstva v tistih strankah, ki so se in se še ponašajo, da so politične organizacije vseh stanov. Bolj in bolj se morajo stranke zanimati za mnenje delavstva ter gledati hočeš nočeš, kako bi mu čimbolj ugajale. Tudi za delavstvo je to važno, saj se v političnih ustanovah reže na splošno delavstvu kruh ter kroji usoda še v mnogo večji meri kot kmetu in zato za delavstvo ni vse eno, kdo nastopa kot njegov predstavnik.

Stranke so imele in imajo najraje take delavske predstavnike ter poslance, ki so brezpogojno vdani stranki, ki so v prvi vrsti strankarji in šele nato delavski zastopniki. To se pravi: Kadar pride v debato v parlamentu kako delavsko vprašanje, mora po mnenju strank tudi delavski poslanec glasovati kot mu narekuje stranka, oziroma njen poslanski klub. Če tega ne stori, krši disciplino stranke in drugi ne zasluži, da bi bil še izvoljen za poslanca. Poslanec, ki hoče biti pravi zastopnik delavstva in delati za njegovo korist, ne more delati po želji in po disciplini stranke. Saj v strankah, čeprav v njih prevladujejo večinoma delovni sloji, slednji ne odločajo, temveč se ozirajo stranke raje na želje denarnih mogotcev, ki vsiljujejo strankam svojo voljo neposredno ali posredno — kot je to pač primerno času in kraju. Pravi delavski poslanec mora pa možato izpovedati svoje mnenje in nedvoumno izraziti svoje prepričanje. Stranka, ki bi hotela biti res zastopnica vseh stanov, bi morala dopustiti stanovskim predstavnikom svobodo vsaj v stanovskih zadevah.

Tako svobodo v stanovskih zadevah so imeli delavski poslanci v demokratični Nemčiji in jo imajo še danes v izrazito demokratični Franciji, Belgiji, Holandiji ter Švici, kjer si nihče ne drzne klicati na odgovornost katoliškega delavskega poslanca zato, ker je v stanovski zadevi glasoval v parlamentu drugače, kot pa njegov konservativni tovariš. Zato pa vlada v katoliških strankah navedenih držav res prava demokracija in je v njih delavstvo enakopravno z ostalimi stanovci. Delavci v njih ne predstavljajo samozvani delavski zastopniki, temveč delavci ter nameščenci ali vsaj ljudje, ki so se uveljavili v strokovni organizaciji, ki imajo zanjo zasluge in ki jim zato delavstvo zaupa tudi v politiki. To je seveda vzrok, da je v navedenih državah javno življenje zares demokratično. Kajti demokracija je življenje, je vpliv ljudstva na vlado in njegovo sovladanje v državi. Demokratične organizacije so najmočnejši jezi proti komunizmu.

V državah na področju bivše Avstro-Ogrske, ki je capljala za zapadom, se krščansko strokovno gibanje ni moglo popolnoma osamosvojiti, to pa zato ne, ker svojega strokovničarskega delovanja ni poglobilo v zadostni meri in ker si ni že takoj v začetku priborilo dejanske neodvisnosti od strank. Tako je postalo in ostalo samo orodje stranke, ki ga je izrabljala ob volitvah, ni pa dovolila politične moči strokovničarjem. Tako se je dogajalo in se še, da se katoliške stranke na vse kriplje otepajo ljudi iz krščansko-strokovničarskih vrst za politične ustanove, vsiljujejo pa svoje strankarske gorečene kot delavske predstavnike.

Tako postopanje ima seveda za nasledek, da državni in deželni zbori in občinski sveti niso več sestavljeni po stanovski strukturi prebivalstva, da so v njih samo strankarski fanatiki in ne ljudje iz delovnih stanov, ki hočejo delovati za svoj stan ter da postaja delavstvo malodušno do vseh strank, ki hočejo biti »zastopnice vseh stanov« ali se poslužujejo še celo najvnejših krilatic. Zato pa delavstvo v srednji Evropi tudi zavida svojim tovarišem iz zapadnih držav za njihove razmere.

PRILIKA za tiste, katerim kolo služi za vsakdanjo potrebo! Dürkopp,

Victoria, Wanderer so trpežna in močna kolesa, katerim smo znižali cene tako, da smo omogočili vsakomur nabavo. Izplača se vam priti na Jesenice v trgovino

MARIJA KRAŠOVEC

nasproti kolodvoru
Naše geslo je: Dobro in poceni!

Dobrota je sirota ali razmere v tovarni Remec in Co. na Duplici

V smislu čl. 26. in 27. Zakona o tisku, izvolite glede članka »Dobrota je sirota ali razmere v tovarni Remec in Co. na Duplici«, natisnjene v 1. in 2. stolpcu zgoraj na strani 5, št. 44. za leto XI z dne 27. oktobra 1938, časopis »Delavska pravica« natisniti sledeči

popravek:

Omenjeni članek navaja, da je podjetje Remec-Co., začelo izdajati ukrepe, ki segajo zelo globoko v delavske razmere, da so bili obratni zaupniki tako ostro napadeni, da presega nastop podjetja proti njim vse meje, da so bili posamezni delavci in delavke prav kruto kaznovani za izpreglede in končno, da je podjetje pristopilo k znižanju plač kljub temu, da so v tem podjetju najnižje plače. Z ozirom na to trdi članek: »Vsi ti dogodki kažejo, da je posegla vmes Zadruga gospodarska banka, da je naložila podjetju, koliko hoče imeti od njega in naj gre

vse to na račun že itak nizkih delavskih plač.«

Ni res, da je Zadruga gospodarska banka posegla vmes, pač pa je res, da Zadruga gospodarska banka zgoraj navedeni dogodki sploh niso bili znani. Tudi ni res, da je naložila podjetju, koliko hoče imeti od njega in da naj gre vse to na račun že itak nizkih delavskih plač, marveč je res, da Zadruga gospodarska banka ni podjetju ničesar naložila in tudi ne kaj takega, kar naj bi šlo na račun že itak nizkih delavskih plač.

Tvrdka Remec-Co. se že dalje časa nahaja pod prisilno upravo, ki se vodi po izvršilnem zakonu ter jo nadzoruje sodišče. Iz te prisilne uprave, ki se vodi v izterjanje terjatev raznih upnikov, med temi tudi Zadruga gospodarske banke, ni Zadruga gospodarska banka do sedaj še ničesar prejela, pač pa je nasprotno dala prisilni upravi velike predujme, da je

sploh omogočila obratovanje tvrdke, za kar bi moralo biti delavstvo in njihovo glasilo banki še hvaležno. Ker je podjetje pod prisilno upravo, Zadruga gospodarska banka tudi nima ingerence na poslovanje, pač pa je poslovanje zadeva prisilnega upravitelja, ki posluje pod nadzorstvom sodišča po zakonitih določilih. Sodišče kontrolira obračune glede donosov prisilne uprave ter sodišče tudi odloča glede uporabe teh donosov, ne pa da bi Zadruga gospodarska banka kot upnik naložila podjetju, koliko hoče imeti od njega.

Dogodki, kot izdajanje raznih ukrepov, ki globoko segajo v delavske razmere, ostri napadi obratnih zaupnikov, kaznovanje za izpreglede ter znižanje plač, kar naj bi se vse v podjetju, po trditvi članka, zgodilo, ni v nobeni zvezi s kakšnim posegom banke v delovne razmere podjetja, ker takega posega sploh ni bilo.

Ljubljana, 31. oktobra 1938.

Z odličnim spoštovanjem
Zadruga gospodarska banka
v Ljubljani.
(Podpis nečitljiv.)

Viničarji po trgatvi

Od meseca julija do srede oktobra je vsaj 70% viničarskega delavstva bilo brez zaslužka. Upanje večine teh je bila še trgatve, to se pravi, zaslužek po trgatvi, da bi si mogli vsaj še iz tega kupiti najpotrebnejše za čas zime, ko bodo zopet popolnoma brezposelni.

Pa so bili spet goljufani, največ kmečki viničarji. Kmečki vinogradniki si je pripeljal s seboj svoje domače in sorodnike in trgatve je bila v enem ali dveh dneh gotova. Veselo razpoloženi trgači so odšli in pustili viničarju prazno gorico s orumenelimi trtami. »Sedaj so pa gorice spet naše«, pravi marsikateri viničar. In zaslužek?

Gospodski viničarji so zaslužili nekaj kovačev, kmečki večidel prav nič. »Saj si imel hrano z nami; tako malo smo nabrali«, se največkrat reče viničarju, ki prosi za plačilo tistih nekaj težakov.

»Dobil boš pijačo za praznike«, morda še obljubijo »boljši« gospodarji. Kakor so dnevi in tedni pred trgatvijo za gospodarje-vinogradnike — in še morda dnevi trgatve za viničarje — veseli, tako so časi po trgatvi za viničarje žalostni. Z družino se znajdejo na pragu zime, mnogi brez sredstev za človeka vredno preživljanje. Nekaj mernikov krompirja in še morda nekaj meric koruze (1 merica 9 kg) so pridelali. S tem bodo shajali najdlje do božiča — kaj pa potem?

Zaslužek iz poletnega časa še sproti ni zadostoval za hrano. Kako neki? Dnevni zaslužek 2,50 do 4 din, bolj redko do 8 din — krušna moka pa po 3,50 do 4 din kilogram, pšenica še dražja, koruzna pa tudi ne veliko cenejša. Od 5. 6. morda 8 članske družine so delali in zaslužili morda le trije, štirje, redno pa ni bilo dela ne zaslužka, hrane pa je bilo treba vsak dan za vse. Marsikateri je še tlačil dolg za živila iz prejšnjega leta. Viničar bi moral biti čarovnik, da bi si znal pod takimi pogoji prihraniti kaj denarja za zimsko dobo.

Za zimo — ali bolje za toploto, kakor je nekdo dejal v šali — je tudi viničar in njegova družina potrebna toplejše obleke ali vsaj popolne obutve, drvi itd. S čim naj si jo nakupi?

Strah nas je pred prihajajočo zimo. Razni državni predstavniki pa dajejo izjave, da se je gospodarsko stanje v državi celo zboljšalo, da je prebivalstvo že na potu v blagostanje. Prav hudo nam je viničarjem, ko slišimo ali beremo take vesti, ker za zboljšanje življenjskega položaja mi do danes še nič ne vemo. Kot en primer zboljšanja navajajo, da so se dvignile cene kmečkim pridelkom, žitu itd. Da, morda to koristi tistim žitnim magnatom tam na jugu, slovenskemu kmetu malo ali nič, slovenski viničar pa je s tem celo udarjen, ker se istočasno ni nikdo pobrigal, da bi se temu sozravnemu tudi dvignile plače. Vinogradniki sami od sebe nam jih nikoli ne bodo. Oni imajo zoper to vedno »tehtne« izgovore. V letu 1936, da jim je vinski pridelek uničila peronospora, lansko leto da je bilo malo pridelka, letos pa da ga je veliko in da so zato cene nizke.

Da se vendar enkrat omogoči tudi viničarskemu delavstvu človeško življenje, je poklicana oblast, da naredi potrebno za ureditev tudi naših viničarskih mezd, prav tako pa tudi za poljedelske delavce. Baje se že nekaj

dela na tem, toda kdaj bo prišla rešitev? Ali se bo res dopustilo, da se nas poprej še do skrajnosti izstrada in pahne prav vse viničarje v popolno revščino?

Industrijsko delavstvo že naglašča, da so mu minimalne plače po lanskim uredbi prenižke. To utemljuje s podražitvijo cen življenjskih potrebščin in z zboljšanjem gospodarskih razmer delodajalcev. Kaj naj rečemo pa mi viničarji, ko za nas še sploh nobena, še tako silno potrebna uredba o najmanjših plačah, ni bila izdana, za kar je vzrok posebno v tem, ker je običajno tudi naša uredba o viničarskem redu le popisani papir. Kolikor nam je ta uredba prinesla ugodnosti, nam jih vinogradniki v vedno večjem številu dajejo, seveda le pod pritiskom organizacije, viničarskih komisij in sodišč. Toda viničarji zaradi te-

ga ničesar ne izgubijo, ker nam na drugi strani toliko več utrgajo pri plačah.

Ce viničar proti temu protestira, pa dobi odgovor: »Kje pa imate zakon, ki bi določal, koliko moramo plačati?«

Letošnja precej bogata trgatve je minila, viničarji pa z bojaznijo gledamo v prihodnost, v brezposelnost, draginjo in zato naraščajočo bedo, ki vedno bolj povzroča nejevoljo, da, celo mrznjo in jezo zoper neurejenost razmer, ki se pri nas dopuščajo, da bo slovenski viničar kljub marljivemu delu spet to zimo in pomlad v mnogih družinah tedne in mesece brez tudi trdega in črnega vsakdanjega kruha.

S kozarci pijače, s katero bodo posamezni vinogradniki tolažili viničarje, družinske očete, ne bo rešeno vprašanje viničarskih mezd.

Namesto podpor — delo

Na osnovi odloka ministrskega sveta je minister za socialno politiko in ljudsko zdravje predpisal pravilnik o hitri pomoči pasivnim krajem. V ta namen se bodo namreč izplačevale siromašnim osebam, ki so zmožne delati, podpore v obliki mezd za izvršeno delo. Ti bodo morali delati obče-koristna dela, za katera je smatrati po navodilu ministrstva predvsem grajenje, popravilo in rekonstrukcijo državnih cest. Krediti se morejo porabljati le za mezde, največ 10% pa se sme porabiti tudi za nabavo razstreliv in drugih manjših tvarnih potreb.

Načrte za dela odobrava ban. Mezde določi okrajni glavar, vendar ne smejo presegati 2 din na uro. Podobno velja tudi za akordno delo. Dela manjšega obsega do 50.000 din kolavdira strokovni tehnični organ, ki ga odredi okr. glavar, dela večjega obsega pa ban.

Od odobrenih kreditov more ministrstvo dati največ 5% v obliki podpor tistim, ki so dejansko dela nezmožni.

Delavske mezde se izplačujejo vsakih 14 dni. Delavstvo je podvrženo le zavarovanju za primer nezgode, za katerega plačuje 2% mezde.

Delavski koledarček 1939

Naš Delavski koledarček za leto 1939, je v tisku in bo izšel v nekaj dneh. Pri sestavljanju letošnjega koledarčka smo skrbeli posebno za to, da bo čim bolj koristen za vsakega delavca in delavko. Opustili smo, kar ni bilo nujno potrebno ali vsaj koristno.

Že oblika koledarčka bo nekoliko drugačna od prejšnjih. Zapisnik in koledarski del smo združili v celoto, kar bo gotovo bolj priročno. Glavno je pa seveda vsebina. Naprosili smo tov. Maribor, da je sestavil obširnejši pregled bolniškega, starostnega in onemoglostnega ter brezposelnega zavarovanja. V tem so delavci še najmanj poučeni ter si ne znajo pomagati. V koledarčku bo vsak lahko našel pojasnilo prav za vse primere, ki nastanejo v delavskem zavarovanju. Razen tega bo imel koledarček vse zdravniške ordinacije OUZD-a v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj in Kranju. Ta razdelek smo letos še izpopolnili.

Izpopolnili smo tudi seznam naših strokovnih skupin. Vpisali nismo le predsednikov, ampak tudi vse tajnike in blagajnike z natančnimi naslovi.

K vsemu temu smo dodali še tabele za kovinarje, natančne poštno in kolkovinske pristojbine, seznam najvažnejših naslovov itd. Naši tovariši, ki so nabirali za koledar oglase, so s tem veliko pripomogli, da je JSZ ta prepotrebni koledarček mogla izdati.

Že iz tega kratkega poročila lahko vsak razvidi, da koledarček ne bo le koristen, ampak nujno potreben priročnik za vsakega delavca. Dan za dnem ga bo treba jemati v roke in v njem iskati pojasnil in pouka. Kljub temu, da smo z izdajo nekoliko zakasneli, ga bo vsakdo rad kupil, ker našega koledarčka noben drug ne bo mogel nadomestiti ali izpodriniti.

Prosimo vse skupine, ki bodo koledarčke prejele, da jih takoj razprodajo članom in tudi drugim delavcem in delavkam.

Časopisi pišejo:

»AUBE« (Pariz). Pierre-Henri Simon, znani sodelavec revije »Esprit« (in eden od glavnih predavateljev na kongresu Pax Romane v Ljubljani), je napisal članek, iz katerega posnemamo: »Kje je razen molčice in skrite vojske krščanskih zavesti še kaka obrambna črta, ki se ne bi rušila pred tiranijo celostnih vladav? Kje je še načelo vlade, ki bi ne bila diktatura enega razreda, ki ne bi odpravila nobenih pravic, temveč bi skladno urenila državo za skupno blaginjo in odrešenje oseb, — kje, razen v Kristu-sovem evangeliju in v družbenem nauku Cerkve, ki zvesto izraža evangelijsko moralno? Od koga naj pričakujemo globoko in popolno ljubezen do miru, vsesplošno milosrčnost, voljo do sloge in razumevanja med vsemi narodi, med vsemi rasami, med vsemi družbenimi sloji — od koga, če ne od tistih, ki skušajo živeti v zvestobi do zapovedi ljubezni in v upanju v blazenost, ki jo bodo dosegli miroljubni?« Potem, ko pokaže zmote komunistov in socialistov (kar je pri nas, slovenskih katoličanov že tako jasno, da ni treba tega ponavljati), pove avtor nekaj bridkih resnic tudi desničarjem (kar je pri nas še vse premalo poznano in priznано): »Oklepajoč se tega, kar mu je še ostalo, varuje desničarsko meščanstvo svoje zaklade in pravice s tako ljubeznijo, da se pri tem njegova verska zavest, domovinska ljubezen in celo občutek lastnih koristi kvari ali celo izginjajo. To meščanstvo je omadeževalo stvari Cerkve z denarjem, stvari Francije s fašizmom, zasebno lastnino, ki je za vsakogar naravna pravica, pa s trutimi, kateri razlaščujejo ves svet v korist male peščice gospodov. — Francije ne bo rešila združenih strank, temveč združenje oseb. Če mi kristjani ne bomo znali zavzeti v njej svojega mesta in ji vdihniti svojega duha, potem bomo zapravili svojo silo in zgrešili naše časovno poslanstvo.«

»LOKAL ANZEIGER« piše o bivšem zunanjem ministru Velike Britanije, g. Edenu: »G. Eden je upanje nekaterih klik od Moskve do Newyorka. Radi jim puščamo to upanje, ker mnogo takih upov je bilo že razočaranih v preteklosti. Vendar pa bi mogli ljudje kot Churchill, Eden, Attlee s svojim stremljenjem po preventivni vojni proti sodobnim ljudskim državam močno škoditi vsaki miroljubni politiki, ker imajo na razpolago parlamentarno igro, ki jih utegne jutri spraviti na oblast. Zato moramo še vedno kazati zobe, to je, moramo biti oboroženi.« Sele zdaj razumemo, zakaj je potrebna tako silna oborožitev.

»WESTDEUTSCHER BEOBACHTER« (Köln) poroča da je prispel v Rim chikaški kardinal Mundelein, in pristavlja, da je ta kardinal zagrizen marksist.

»AUBE« (Pariz): »Zanimivo in zelo koristno bi bilo, če bi v teh dneh natančno preiskali duševno razpoloženje po deželi. Preseneča me zmedenost razumniskega sloja: strastna razdeljenost, nesporazumi, prelomi, vračanje za 20 let v preteklost; občutek, da gre hkrati za narodni obstoj in za osebno svobodo vsakega od nas; bolj in bolj splošno prepričanje, da so stari voditelji izrabljeni, da morajo biti po veliki večini izločeni in nadomeščeni z drugimi. Tisti med nami, ki so že nekaj let pričakovali razkroj, niso mislili, da bo tako hiter in tako globok.« — Te besede veljajo za Francijo.

»TEMPS PRESENT« (Pariz). Na verskem tednu v Parizu je govoril kardinal Verdier svoji duhovščini: »Diktatura je totalitarna. Ona prelasko žrtvuje svobodo, človeško osebo v njenih najsvetejših pravicah. Predvsem vidimo, da se Cerkve, ustvarjalka in varovalka resnične svobode, vseh osebnih pravic in duhovnega življenja, slabo prilagaja.

To kažejo dejstva vsak dan.« (Podčrtali mi.) — Kaj bo rekel k temu dr. Ciril Zebot v »Straži v viharju«? On je vendar dokazal ravno nasprotno!

»ENTSCHEIDUNG« (Švica). Sloveči profesor Jeusch iz Hamburga priobčuje svoje znanstvene izsledke in pravi: »Kakor loči človeški rasni nauk južni in severni tip, tako se je izkazal tudi globoko rasno zasnovan razloček med koksijimi vrstami na severu in jugu.« V tej zvezi je odkril profesor tudi »psihologijo domače kokoši, ki bo koristila tudi človeški psihologiji, ker je kokoš (kakor človek) optično usmerjena.« To je prinesla »Deutsche Allgemeine Zeitung« dne 23. 9. 1938.

Do naših krajev

Zagorje

V zadnjem času je malo glasu od nas, Zagorjanov. Pa da ne bo kdo mislil, da imamo polno dobrot ali pa da smo celo dosegli vrhunec svojega dela! Ni niti eno niti drugo. Doživeli smo precejšnji odpust delavstva v obratu rudniških apnenic. To delavstvo se v novem času smatra kot sezonsko. V starih časih, ki pa niso tako daleč, pomni ga še marsikateri delavec omenjenega obrata, ko je primanjkovalo dela so se odvisni delavci vedno zaposlili v drugih obratih našega rudnika. Tako je bilo tudi prav. Saj mora to delavstvo v času letne konjunkturalne iztisnit iz sebe vse svoje sile, pa naj bo miner, ki visi cele dneve v vedni nevarnosti v skalah ali kamnolomu, kurjač, ki v grozni vročini omedleva, in apnar, ki naklada razbeljeno apno. Vse to je delo, v kratkem povedano, ki se ne da opisati vsega trpljenja, drugače da ga človek sam poskusi. In ravno zaradi tega bi vendarle to delavstvo s svojo pridnostjo moralo vsaj toliko biti vredno, da se jim nudi tudi v zimski vsaj zaslužno delo v drugih obratih. Saj sicer to tudi kolektivna pogodba predvideva. Pri zadnji redukciji, ki je zadelala okrog 28 delavcev so obratni zaupniki storili vse, in tudi njih obratovodja, vendar zaenkrat ni uspeha. Pridne delavske roke so na cesti in to v zimski. Glede na to, da se v ostale obrate, predvsem v jame vedno sprejema nove moči, je to delavstvo še dvojno razočarano. Upa pa, da bo ravnateljstvo rudnika skušalo te ljudi prvenstveno zaposliti, tako kakor je bilo tudi obratnim zaupnikom zagotovljeno. To delavstvo, bi bilo gotovo najbolj hvaležno, in tudi obrati bi bili z njim zadovoljni, saj je to delavstvo v najboljših svojih močeh!

Pretekli ponedeljek smo spremili ob veliki udeležbi k večnemu počitku ponesrečenega mladega rudarja Franceta Fakina. Star je bil 21 let. Opravljaj je delo v rovu Maks pri Jašku. Nesreča je hotela, da je pri svojem delu padel v globino jaška, kjer je bil takoj mrtev. Kako težak udarec je to za družino, si more pač vsak sam misliti. Bil je zelo priljubljen fant. V slovo sta mu zapela združena zbora »Loški glas« in »Pevski odsek JSZ-e« pod vodstvom g. Dragota Korošca. Družini naše sočustvovanje!

Pri nas v tem letu nesreča ne praznuje. To je v našem rudniku že četrta smrtna primer. Med temi trije družinski člani in zadnji še samec. Te nesreče dajo človeku misliti, zato naj bo delavstvo pri svojem delu, ki ga opravlja vestno in skrajno previdno. Previdnost pri delu ni nikdar prevelika. K previdnosti nas sili tudi precej novi pravilnik BS, ki je obrnil mnogo pravic prav tistim, ki se ponesrečijo.

Sklep seje naše strokovne skupine rudarjev v Zagorju, ki se je vršila v nedeljo, 6. t. m. je, da se vrši drugo nedeljo, to je 20. novembra ob 9 dopoldne v dvorani Zadrúžnega doma, važen članski sestanek, na katerega bomo vabili tov. Rozmana iz Ljubljane. Ker se sedaj sestanki, zaradi razmer, ki so vladale okoli nas niso smeli vršiti, prosimo, da se tega sestanka vsak član gotovo udeleži. Zlasti vabimo vse tiste, ki so se v zadnjem času organizirali in še druge naše prijatelje, da se seznani z delom naše krščanske delavske organizacije.

Jesenice

Dr. Viljem Schwab, dolgoletni skladnični zdravnik, nas te dni zapuša, ker gre na novo službeno mesto. Bil je mož na mestu, uviden v obzir, ter ga bodo delavci pogrešali. Ze-

Delavska

KLASILO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Ishaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglaševalne reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglaš po ceniku — Telefon 44. 4048. — Številka četrtnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina se tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din. Odgovorni urednik Peter Lombardo. Ljubljana. Ishaja se konzorcij »Delavske pravice«. Šroške Znamer, Ljubljana. — Tiska Zadrúžna tiskarna, Ljubljana. Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blojce)

limo mu na novem službenem mestu mnogo sreče in uspehov. — Izpraznjeno mesto zdravnika bo v kratkem razpisano. Prednost bo imel internist s kirurško prakso.

Na zdravljenu v Švici je umrl bivši tehnični ravnatelj KID g. ing. Leo Dostal. Za časa njegovega ravnateljstva se je podjetje precej spremenilo in povečalo. Naj v miru počiva!

Jarše

Poročil se je tov. Hauptman Valentin s tov. Francko Kralj in tov. Mici Mušič z g. Francem Verbičem. — Želimo jim mnogo sreče na novi življenjski poti!

Črna pri Kamniku

Podpisana se zahvaljujem skupini rudarjev v Črni, ki je zbrala zame 145 din, kar naj Bog članstvu stotero povrne. — Ramšak Frančiška.

Trbovlje

Dajte brezposelnim kruha! V nekaj mesecih je podjetje Dukič in TPD v našem revirju zaposlovalo 400 delavcev. Od teh je bilo pri Dukiču 100, tako da je ostalo brez dela 300 delavcev, med temi mnogo družinskih očetov s številnimi družinami. Takoj, ko so zvedeli za nameravane redukcije, so delavski zaupniki zaprosili bansko upravo za sklicanje ankete, na kateri naj se poišče rešitev, kako zaposliti to delavstvo. Banska uprava je sklicala anketo, ki se je vršila pred mesecem in na kateri so zastopniki delavstva sprožili misel, da bi se delala cesta Trbovlje-Slačnik po ozemlju Bevske, kar bi se dalo izvrševati tudi v zimskem času. Tu bi se dalo zaposliti precej delavcev. — Od ankete je poteklo več ko mesec dni. Nikakega poročila pa ni z banovine, če je pripravljena dati denar za cesto. — Brezposelni vnovič apeliramo na kr. bansko upravo, da se nemudoma odloči za prispevek, s katerim bi stotrim delavcem omogočila življenje. Mi in naše družine ne morejo čakati na večmesečno dločitev, ker so naši otroci že danes brez kruha. — Brezposelni oče šestih otrok.

Št. Vid

V petek 11. novembra 1938 ob 8 zv. bo v prostorih Ljudskega doma v Št. Vidu članski sestanek strokovne skupine lesnega delavstva. Ker sestanka že dalj časa nismo imeli, prosimo, da se ga vsi člani zanesljivo udeleže. Razpravljali bomo o važnih strokovnih in organizacijskih zadevah. Uspeh našega dela ni odvisen samo od nekaterih, ampak od vseh. — Odbor.

Verd

Kljub velikim uspehom, ki nam jih je priborila JSZ, je zadnja dva meseca naše organizacijsko delo nekako zastalo. Vzrok je bil v tem, ker tovariši odborniki niso vsi prišli za delo, kot je bila njihova dolžnost. Nezadovoljstvo je bilo tudi zato, ker smo bili vključeni v vrhniško skupino. Ni pa bila želja verdskih kamnolomcev, da bi organizacija zaspala. Da se z večjim uspehom poizvi organizacijsko delo, smo na sestanku 30. oktobra sklenili, da se naša skupina popolnoma osamosvoji. Podpisali smo pravila in izvolili pripravljalni odbor, v katerem so bile tovariši: predsednik Merlak Fr., podpredsednik Zalar Ivan, tajnik Vukmanič Slavko, blagajnik Stažnik Karlo, gospodar Kogovšek Matevž. V odboru in nadzorstvu so še tovariši: Knapič, Čuk in Turšič Jože. Ti tovariši bodo poskrbeli, da se naša organizacija lepo razvije.

Organizirane tovariše pa opozarjamo, da se morajo v prihodnje sestankov bolj številno udeleževati. Če ima kak član kako zadevo, ki jo je treba urediti z okrožnim uradom, naj to pove komu od odbornikov, ki bo zadevo potem sporočil centrali v ureditev.

Iz centrale

V kratkem bomo začeli z razpošiljanjem delavskega koledarčka za leto 1939. Skupine Črnuče, Dol pri Ljubljani, Javornik, Količevo, Kresnice, Ljutomer, Gornja Radgona, Ljutomer, Presej pri Kamniku, Presej-Presej, Slov. Bistrica, Št. Vid (tekstilci) in Trzki naj nemudoma sporoče, koliko izvodov koledarčka naj jim pošljemo.

Še: zakaj padamo?

Kmalu bo leto od tega, kar je v nekem industrijskem kraju v smeri Zidani most—Brežice naglo smrti umrl delavec. Zapustil je sedem otrok v starosti do 14 let in ženo v blagoslovljenem stanju. Sorodnica te žene mi je pripovedovala: »Mati je morala iskati zaslužka. Kmalu so ji ponudili nekaj vsaj približno primerne. Toda novo bitje bi jo oviralo, najbrž bi zgubila službo.« In nadalje ta sorodnica pripoveduje takole: »Našli so se dobri ljudje, ki so jo napotili v Zagreb, od koder se je vrnila prosta.« nastopila je službo, katero še vrši in tako za silo preživlja številno družino.

Kdo si upa vreči kamen na njo? Ali ni mogoče, da bi kdo rekel ženi, ne boj se, v meni in naših boš imela vso podporo, tako da boš lahko preživljala otroke. In njena sorodnica bi poročala: »Našli so se dobri verni ljudje, ki skrbijo za njo in za njene otroke.«

V nekem drugem podjetju, vodja tega podjetja zelo sovraži delavke, ki naj bi rodile. Sušljalo se je, da sta dve delavki noseči. Uslužbenec, ki nadzira delavke, pokliče navedene pred se ter jih sprašuje, ali je res, kar se govori. Delavki zanikata. Ena od teh

je poročena, a mož zaradi bolezni je malo zasluži. Tako more ona delati, roditi sveda ne sme, ker gospod tega ne pusti.

Vdova s številnimi malimi otroki ima po pokojnem možu okoli 200 din pokojnine. Ima hišico, katera sta z možem kupila. Ostalo pa je na njej še več tisočakov dolga. Upnica je v kratkem roku hotela imeti dolg povrnjen. Žena je hodila prositi, naj je ne tirajo v pogubo. Zastopnik upnice pa ji pravi: »Razdajte otroke med ljudi, hišo prodajte, sami pa pojdite služiti!« »Kakor bi mi zabodel meč v srce, tako so vplivale te besede name,« pravi žena. Tresla se je od boli in skrbi, ko mi je to pripovedovala.

Tako je življenje ubogih družin, o katerih se ne more reči, da so moralno pokvarjene. Oni, ki se smatrajo za poklicane, da presoajo povprečne zemljane, vidijo te žal le v slabi luči. In tako presoajo vse vprek s propalnicami, izvrženci, izkvarjenci.

Ako bi ubogi ljudje imeli več ljubeznivih prijateljev pa manj strogih sodnikov, bi tudi družine živele, ne v bojazni in pomanjkanju, ampak v zadovoljstvu in sreči. Al. Lešnik.

Ocvirki

Zelenci in krščanski socializem. »Sl. delavec« je zapisal, da obstoja »krščanski socializem« šele od leta 1925. dalje. Ne vemo, kaj je ob tej priliki zasmrdelo zelencem na krščanskem socializmu: ali ? ali vsebina. Toda kar se tiče imena samega, zaupamo mladim uradnikom OUZD-a, ki sede v odboru ZD (urednik lista je že starejši gospod in pouka ne bi smel več potrebovati!), da se je rabila beseda »krščanski socializem« dosledno že v »Socialni misli« leta 1922. in kasneje.

Viničarji

Zg. Sv. Kungota.

V soboto 29. oktobra se je vršila razprava viničarske komisije proti vinogradniku Wiesthalerju v obč. uradu Zg. Sv. Kungota. Vsi štirje viničarji so se dvignili in zahtevali nagrado. Ko so šli poprej v Maribor osebno prositi svojega gospodarja zanj, jih je napodil s »komunisti«. Tedaj ni vedel o nikaki nagradi, ki viničarjem pripada, in o nobenih zakonitih viničarskih pravicah. Na razpravi, kjer je bil vinogradnik zastopan po bivolnem odvjetniku Schmidererju in oskrbniku Lukmanu, pa so vedeli prav dobro za viničarski red, in sicer samo dolžnosti viničarjev, in tako, da jim nagrade ne bi bilo treba plačati. Viničarje je zastopal tajnik tov. Rozman P. Doseglo se je, da so viničarji takoj dobili izplačano nagrado brez vsakega odbitka. To ni bil le uspeh dotičnih viničarjev, marveč uspeh viničarjev iz vse okolice. Zato se vsi organizirajte!

Celje: Prihodnje predavanje bo v sredo, 16. novembra ob pol 8 zvečer. Pride tov. Rozman iz Ljubljane. Predaval bo o obiskih, ki jih je imel pri naših mednarodnih strokovnih organizacijah pridite vsi!

Stavbinci

Ljubljana. Po sklepu seje skupine stavbinskega delavstva v Ljubljani sporočamo, da se bo vršila vsako zadnjo nedeljo v mesecu odborova seja skupine v prostorih organizacije v Delavski zbornici, Miklošičeva 22, ob 9 dopoldne. Tu bodo lahko tovariši stavbinci dobili vse informacije o zadevah stavbnega delavstva. — Krajevni zaupniki naj obračunajo vse članske prispevke blagajniku skupine.

„Pravice delavcev“

OUZD v Ljubljani je izdal knjižico »Pravice delavcev«, ki jo je priredil ravnatelj dr. Bohinjec. V brošuri so na 179 straneh na lahko razumljiv način opisane posamezne določbe zakona o zavarovanju delavcev in drugih določb. Knjižica je važna za delavce, delodajalce, občine in druge, ki imajo opraviti z delavskim zavarovanjem. Dobi se pri vseh uradovih poslovalnicah za ceno 5 din.

30 krajevnih skupin je že poslalo naročila za delavski koledarček 1939. Kje so ostale skupine? Tajniki, zadeva je nujna, zato ne odlašajte, ampak odgovorite takoj!

ZADRUŽNA TISKARNA

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča za tiskanje časopisov, revij in knjig, vabil za gledališke odre in koncerte, reklamnih letakov in lepakov, vizitk, kuvert, tiskovin za društva in organizacije, vseh vrst trgovskih in pisarniških tiskovin, katere izvršuje v eno ali večbarvnem tisku lepo in poceni.

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17